

12. 5. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak se krade ve školách

Zkušenosti z policejních šetření.

U Policie ČR to funguje takhle: Mluvit s médii smějí jen tiskoví mluvčí a vedoucí některých útvarů. Ti ovšem mají většinou všechno z druhé ruky. Policisté, kteří skutečně jezdí ke konkrétním případům, mají praktické zkušenosti, ale také zakázáno se k čemukoli vyjadřovat.

Scházíme se v nejmenované pražské restauraci. Je mu bezmála třicet, pracuje jako policejní inspektor, ve služebním poměru je sedm let. Patří k výjezdovce, na místě činu bývá mezi prvními. Zveřejnit cokoli dalšího by znamenalo dostat ho do problémů.

Jaké jsou vaše osobní zkušenosti s krádežemi ve školách?

Bohaté. Krádeže ve školách jsou dost časté, nejedná se ovšem o klasická vloupání, ale o takzvané krádeže prosté. To znamená krádež buď odložených věcí nebo krádeže věcí ze šaten, popřípadě o přestávkách ze tříd. Bohužel v 90 % případů není pachatelem nikdo z vnějšku, ale okrádají se žáci navzájem.

Zaměříme se na těch 10 % pachatelů zvenčí. O co mají největší zájem?

Jednoznačně o finanční hotovost, peněženky. Žáci u sebe často mívají překvapivě velké částky. Někdy je to dáno konkrétní potřebou, třeba na zaplacení obědů, jindy má žák prostě velké kapesné.

Na dalším místě jsou mobilní telefony. Žáci mají převážně telefony bez paušálu, bez smlouvy, tedy většinou Go nebo Twist, takže je velmi těžké je dohledat. Až poté následují hodinky a řetízky, které se nejčastěji ztrácejí ze šaten u tělocvičen. Učitelé tělesné výchovy z důvodu bezpečnosti vyžadují, aby si žáci tyto věci odkládali, takže se u tělocvičen podobné věci objevují ve větším množství.

Zloději to myslím tuší.

Jaká doba je pro vniknutí zloděje do školy kritická?

Mezi půl dvanáctou a půl druhou, v čase oběda. Většina pachatelů vniká do objektu škol právě v této době.

Přitom nejde o plánované akce, krádež obvykle není připravována. Pachatel prostě do objektu vejde, projde přístupné prostory a zjišťuje, co by mohl odcizit. Pokud nic nenajde, jednoduše odejde. Uspěje někde jinde. V tomhle případě doslova příležitost dělá zloděje.

Měl jsem případ, kdy zloděj takhle nepromyšleně vešel do školy, nebyl v tom žádný výběr, žádný

plán, ale když už tam byl, vybílil učitelům kabinety a završil to tím, že vykradl pracovnu ředitele. Pak zase odešel. Učitelé tohle riziko dost podceňují, setkávám se i s tím, že opustí odemčený kabinet a odejdou na oběd.

Chodí zloději do školy sólo, nebo spíše ve dvojici, třeba muž a žena?

V drtivé většině případů je to jednotlivec. Školních krádeže bývají sólovými akcemi.

Jaký je nejběžnější typ školního zloděje?

Těžko říct, objasněnost tohoto typu trestné činnosti je přibližně patnáct procent, takže více než osmdesát procent pachatelů není nikdy spatřeno. Z těch, které dopadneme, je to nejčastěji mladík od 20 do 25 let.

Opakovaně jsem se také setkal s tím, že ve škole kradli bývalí zaměstnanci z řad nepedagogických pracovníků. Asi tři případy v poslední době byly právě bývalé uklízečky. Když jsou v pracovním poměru, mají samozřejmě k dispozici klíče a od běžné fabky jim kdekoli udělají kopii na počkání. V tomhle směru jsou paradoxně bezpečnější visací zámky s tradičním oboustranně profilovaným klíčem, od něhož se kopie běžně nepořizují.

Pojďme nyní k prevenci této majetkové trestné činnosti. Nakolik účinné je například mít ve škole vrátnici?

Na základních školách nejsou vrátnice zatím příliš rozšířeny, to je spíš záležitost středních a vyšších škol. Ale i tam, kde recepce byla, jsem se setkal s tím, že fungovala spíše formálně. Za důležitější než to, zda ve škole je či není vrátnice, pokládám všímavost a pozornost školníka či jiného personálu, který by měl ve vstupních prostorách vykonávat alespoň při příchodu žáků do školy dozor.

O co by se tato dozorčí služba měla zajímat?

Samozřejmě o to, za kým dotyčný jde, a jaký je účel jeho návštěvy.

Může chtít vidět nějaký průkaz totožnosti návštěvníka?

Požadování průkazu totožnosti nebo dokonce opisování nějakých údajů z občanského průkazu naprosto nepatří do kompetence takové služby a naráží na ustanovení zákona o ochraně osobních dat.

Přesněji řečeno, služba může chtít vidět průkaz totožnosti, ale oslovený může jeho předložení odmítnout. Je pravděpodobné, že pokud přichází s dobrými úmysly, svou totožnost prokáže, ovšem, není to standardní. Hodně lidí je na tohle háklivých. Myslím, že to zbytečně kazí vztah školy a návštěvníka už od počátku. Opravdu to nepokládám za šťastné řešení.

Během dopoledne bývá většina škol zamčená. Tohle období je tedy v podstatě bezpečné.

Jen zdánlivě. Na většině škol, i když bývají zamčené, bohužel funguje to, že když si zazvoníte na sborovnu a řeknete: jdu tam a tam, jste bez jakéhokoli dalšího ptaní vpuštění. Nedávno jsem se setkal právě s takovým případem, kdy si zloděj zazvonil, byl beze všeho vpuštěn dovnitř a v budově

pak odcizil věci poměrně značné hodnoty. Nezůstal navíc jen u majetku žáků, ale když už tam byl, vybral rovnou i kabinety učitelů.

To je především problém velkých škol, kde se jeden cizí člověk na chodbách ztratí. Učitelé nevědí, jestli je to rodič, revizní technik na kopírku nebo třeba nějaký dealer, a přijde jim hloupé se každého vyptávat.

To znamená, že v tomhle směru je daleko bezpečnější malá škola někde v okrajové čtvrti.

Určitě. V tomhle mají menší školy jistě výhodu. Dobré zkušenosti jsou také u soukromých škol, kde se rodiče a učitelé znají lépe, než tomu bývá ve státních školách. Rodiče, kteří si pro své dítě zvolí placené vzdělání, se většinou ve škole pravidelně informují, kladou konkrétní požadavky, prostě jsou vedení školy i učitelskému sboru relativně známí. Výjimky, které dítě do soukromé školy „odloží“, potvrzují pravidlo.

Ve většině základní škol jsou doposud šatny z drátěného pletiva. Jaká je jejich bezpečnost například v porovnání s individuálními skřínkami?

Rozhodně menší. Nespočívá ovšem jenom v konstrukčním řešení, tedy v tom, že drátěné pletivo se snadno vytrhne, prohne apod. Ostatně konstrukční řešení např. tradičních vysokých plechových skříněk není o mnoho bezpečnější. Jde spíš o nebezpečí vyplývající už z podstaty společného převlékání a ukládání věcí.

Aby byla šatna k dispozici všem dětem v době, kdy do ní zrovna potřebují vejít, bývá ustanoven určitý klíčový režim, který je ovšem dost volný. Služba zájemcům klíč na požádání půjčuje, protože stále běhání do šatny a zpátky děti za chvíli otráví. Nikdo se tak například nepřesvědčí, zda dítě, které přišlo od lékaře v polovině hodiny, za sebou šatnu zase zamklo.

Pokud policisté provádějí ve školách besedy, jsou děti poučeny také o tom, jak ve škole chránit svůj majetek?

Mluví se o tom, ale jen velmi okrajově. Informovanost dětí by se v tomhle smyslu měla rozhodně zvýšit, a to už od prvního stupně. Bohužel v současné době je tato problematika doslova „převálcována“ bezesporu závažným, ovšem také značně módním tématem drog, takže o besedy na jiná témata je daleko menší zájem.

Děti pak také s policií hůře spolupracují, neuvědomují si přesně význam vyšetřování, často mají zábrany policistům něco sdělit. V této souvislosti nemohu nezmínit věc, o níž jsme hluboce přesvědčeni: Pokud je prováděno jakékoli šetření ve škole, neměli by tam chodit policisté v uniformách. Podle mé zkušenosti to na žáky spolehlivě působí jako faktor brzdící až znemožňující komunikaci. Ale to je spíš kritika do vlastních řad.

Školy někdy váhají povolát policisty ke krádeži, pokud škoda není příliš vysoká. Od jaké výše škody by se měla krádež ohlásit.?

Krádež je krádeží i tehdy, když se ztratí třeba jen pětikoruna. V případě krádeže prostě hovoří zákon při škodě do dvou tisíc korun o přestupku, od dvou tisíc korun jde o trestný čin. Pokud je při krádeži překonán nějaký odpor, je užito násilí, pak jde o trestný čin bez ohledu na výši škody. To ale jen pro upřesnění. Obecně platí, že školy by měly hlásit každou krádež, protože to, co začíná ztrátou propisovaček a jiných drobností končí u škod velkého rozsahu.

Komunikace mezi školami a policií by myslím měla fungovat daleko lépe. Upřímně řečeno: nemusí se pokaždé sepisovat protokol, pro policisty je důležité už to, že vědí, že v konkrétní škole se něco takového děje. Dají se tak vysledovat třeba určité cykly, časové periody, tím se pak dá vytipovat možný okruh pachatelů. Samozřejmě když někdo přijde po měsíci, tak už si details těžko pamatuje.

V poslední době jsem měl třeba případ, že škola přišla ohlásit krádeže až po půl roce, když škoda velmi narostla, přitom drobné krádeže zaznamenávali už dávno. To je příklad naprosto chybného postupu.

Stává se, že si dítě odcizení věci vymyslí?

Samozřejmě, stává se to poměrně často. Většinou je za tím potřeba opatřit si peníze pro svou potřebu, v tom nejhorším případě na drogu či výherní automaty, a následný strach z rodičů. Ale vyšetřování je v těchto případech snazší o to, že k podobným akcím žák většinou shání nějakou psychickou oporu, takže do té zastavárny nebo bazaru nejde sám, pošle spolužáka, kamaráda. Jeden z nich obvykle nakonec přizná skutečný stav věci.

Zdroj: Rodina